

På Bjørnø er brandberedskabet nu væsentligt forbedret efter Trygfonden har sponsoreret nyt materiel

Bjørnø Brandvæsen bliver begavet

På den bilfri ø, Bjørnø, kan den røde hane nu blot komme an. Øens frivillige brandværn har fået top-moderne brandslukningsudstyr

Bjørnø har, som de første i Danmark, fået en Wildfire ATV til brandslukning. Det er en firehjulet motorcykel, hvor der er en vandtank indbygget og hvor den specielle sprøjte forstøver vandet. De mikrodåber, som sprøjtes ud på branden, nærmest kvæler branden. Og de liter vand, der kan være på tanken kan pga. dette forstøver-princip slukke selv en større brand. Med det nye udstyr kan Bjørnø's frivillige brandfolk være i gang med at

slukke en brand, selv på det værst tilgængelige sted, indenfor 5-10 minutter, fortæller Henrik Kelm, Bjørnø's brandfoged. Før bestod brandslukningsmateriellet af hhv. en vogn med en vandtank og en vogn med slanger og sprøjte. Hvis alarmen så lød, så skulle de frivillige først ud og låne to traktorer og spænde vognene for, før man kunne rykke ud. Sådan kunne der nemt gå en halv time før brandfolkene var ude på brandstedet. Henrik Kelm fortæller, at i forbindelse med en brandøvelse sidste år, gik der en time før man var på stedet og kunne gå i gang med slukningen. Det siger sig selv, at med så lang udrykningstid, så ville man have svært ved at redde liv

eller materielle værdier. Men med den ny brandmotorcykel, så er man nu anderledes bedre stillet. Det er Trygfonden, der har været den gavmilde donor af materiellet. Og ikke blot har de sponsoreret ATV'en til Bjørnø. De andre Faaborg-øer, Avernakø og Lyø, har fået mindre tanke med det specielle sprøjteudstyr, som nemt kan være i en varevogn eller på en trailer. Så også der, kan man nu hurtigt være ude på stedet og påbegynde en slukning. Trygfonden har doneret brandslukningsudstyr til de tre øer for i alt 265.000 kr. Og den gave gør en forskel!

Claus Jensen

Nærdemokrati/ selvforvaltning?

Kommentar af
Henry Larsen

„Ansvar giver ansvarlighed“. Citat fra Borgmester Jørn Sørensen som formand for Indenrigsministerens tænketank om nærdemokrati.

Jeg har hørt mange gode begrundelser for gennemførelsen af kommunalreformen i 1970. Og de er sikkert alle sammen rigtige. Men reformen har også haft en alvorlig negativ konsekvens, som der har været for lidt opmærksomhed om. Den var en katastrofe for demokratiet – i hvert fald i landdistrikterne. Det lykkedes med denne reform at få slået en masse ansvarlighed og fællesskabsfølelse i stykker. Den almindelige borger mistede det at være tæt på politikerne, mistede fornemmelsen af, at det betød noget, hvem man stemte på. Nu blev det partier i stedet for personer. Tidligere var partier kun noget man stemte på til folketingsvalg. Der opstod nye begreber som: „Embedsmandslede og politikerlede.“ Det lykkedes at gøre borgerne ansvarsfri, ja, næsten til klienter, for hvem hovedinteressen er at få mest muligt af kommunen. Man fik skabt den holdning, at kommunen ikke er os. Det er dem. Det er tankevækkende, at det der bedst kan skabe enighed i et lokalområde, eller på en ø, det er hvis kommunen vil spare eller nedlægge. Så kan øboerne stå sammen, og man kan blive rigtig populær, hvis man er god til at gå hårdt til kommunen – sige dem nogle sandheder. Jeg tror ikke, at den virkelighed bliver mindre med den nye reform – tværtimod.

Men er det specielt sundt for demokratiet? Det er bestemt ikke de mest konstruktive menneskelige egenskaber, der udvikles på den måde. Det er derimod mindre ansvarlighed og mere egoisme. Vi fjerner os mere og mere fra Grundtvig og andels-

bevægelsen. Der er kommet for meget bykultur ud i landkulturen.

OK for forståelsens skyld har jeg stillet det meget firkantet op, og der er blandt mine medøbere mange engagerede ildsjæle, der ikke passer ind i dette billede. Jeg ved, at mange beboerforeninger og ø-udvalg gør et fantastisk arbejde, og det skal bestemt ikke nedgøres her – tværtimod. Nej – men netop disse gode kræfter har vanskelige arbejdsvilkår, fordi systemet er skruet sådan sammen.

Der skal mere ansvar ud!

Jeg tror, at mange politikere er opmærksomme på denne problematik. Det er formodentlig en væsentlig årsag til, at der i de nye storkommuner tales en masse om borgerindflydelse og nærdemokrati. Jeg tror, det er den rigtige vej at gå – man går bare ikke langt nok..

Jeg mener, man kunne få flere gode kræfter frem i folk, og få mere sammenhold og ansvarsfølelse i en større del af befolkningen, hvis øboerne selv fik økonomisk ansvar på en række områder. Altså mere selvforvaltning. Eller om man vil, en „ligh-udgave“ af det gamle sogneråd.

„Jamen“, får jeg altid som indvending, „du kan da ikke for alvor mene, at de gamle sogneråd kan magte alle de opgaver, som en kommune skal kunne i dag?“. Det kan de ikke. Jeg er helt enig. Det er ikke det, det handler om. Men selvom kommunerne er blevet større, kan de heller ikke klare alt. Der er en opgavefordeling. Noget ordner regionerne og endnu mere tager staten sig af. Man kan selvfølgelig lige så godt gennemføre en opgavefordeling den anden vej og finde områder, som ikke absolut behøver at skulle varetages af storkommunen. Opgaver som sagtens kunne løses tættere på, af et demokratisk valgt råd. Og der er folk, som kan magte opgaven. Det er der masser af beviser på. Øerne har jo et rigt foreningsliv, hvor der gøres et stort arbejde. Gør dog brug af disse ildsjæle!

„Jamen, det ville vi aldrig kunne enes om“ er en anden indvending. Dertil kan jeg kun sige, at den indvending accepterer jeg simpelthen ikke! Selvfølgelig er det besværligt at løse opgaver i fællesskab. Mennesker har mange kanter og særheder (heldigvis er det altid de andre). Men det er en sund øvelse at tale sig tilrette. Og som Piet Hein skriver: „Sjælen gror af

det, den bider i sig“

I en talemåde siges det: „Når man skal forme fremtiden, skal man tage det bedste fra fortiden og kombinere det med det bedste fra nutiden“. Ikke alt i fortiden var godt. Bestemt ikke! Men det var godt at være tæt på dem, der besluttede. Og det var sundt for dem, der besluttede at være tæt på dem det vedrørte. Det var vedkommende. Det gav ansvarlighed.

Det bedste fra nutiden? Tjæe- der må vel være noget?

„Spørg ikke hvad dit land kan gøre for dig, spørg om hvad du kan gøre for dit land“. Citat af Præsident J.F.Kennedy.

Støtte til projekter på småøerne i 2006

Udvalget der behandler ansøgninger til ø-støtten har haft 3 møder i 2006.

Udvalgets medlemmer er: Fra Skov-og Naturstyrelsen – Søren Strandgaard (formand) og Ann Merete Mortensen. Fra Ø-sammenslutningen – Claus Jensen, Dorthe Winther og Henry Larsen. Årets bevilling fra finansloven var på 4.200.000 millioner kr. Dertil kom tilbageførte midler fra projekter, der ikke blev til noget, samt afdrag på tidligere bevilligede lån. Dermed blev den samlede sum til rådighed 6.275,959 millioner kr. Der var 106 ansøgninger, deraf fik 63 bevilliget tilskud eller lån. Hvis du har lyst til at læse, hvad der er givet støtte til kan du gå ind på <http://www.skovognatur.dk/service/tilskud/oe/>

hl

Rettelse!

I sidste nummer af Ø-posten i referatet fra ø-runden på årets repræsentantskabsmøde, blev Roar Slots indlæg fra Nekselø refereret lige lovlig skarpt. Roar burde være citeret for: „Vi har en lille salgsvogn på øen, men den har endnu ikke været i drift. For desværre har vi ikke kunnet nå til enighed om, hvor den kan opstilles. Så man kan stadig ikke købe noget som helst, når man besøger Nekselø“. Beklager fejlцитatet!

Claus Jensen

Småøernes Leader +

IT & fødevareproduktion på de danske småøer 2002 til 2006

De sydfynske Ø-lam, som her går i land på Strynø Kalv, er et af de projekter, der har fået støtte fra Leader+

Øvirksomheder går nye veje

En række landmænd, frugt og bæravlere og en enkel akvakultur-virksomhed har fra 2003 til 2006 fået støtte fra Småøernes Leader+.

Småøernes Leader+ 2002-2006

Indtil december 2006 støttede EU-programmet Leader+ udviklingen i de europæiske yderområder. Sammenslutningen af Danske Småøer var vært for de danske småøers del af programmet. På denne og de næste sider beskriver vi projekter og aktiviteter, som er gennemført med støtte fra Småøernes Leader+.

Vi håber, at artikler og foto giver et indtryk af indholdet i og tankerne bag Småøernes Leader+.
God læselyst.

Tekst: Morten Priesholm

Foto: Svend Aage Hansen, Karsten Jensen, Karsten Kragh Hansen, Jakob Brandt, Bjørn Dannesboe, Morten Priesholm

Der er tale om virksomheder, som alle har ønsket at supplere den traditionelle produktion med nye tiltag. Projekterne kan deles op i to typer:

- nogle har etableret en forarbejdning af fødevarer (syltetøj, cider, vegetabilsk olie)
- andre har koblet turisme på deres eksisterende produktion.

Fælles for projekterne er, at dette er øboere, som søger at skabe nye indtjeningsmuligheder ved at supplere produktionen med nye aktiviteter. Tanken er „hvis vi skal overleve her på øen, så må vi finde nye veje til indtjening“.

Samtidig er der også tale om projekter og øboere, som mener, at der er et marked for nye produkter fra jordbruget (og fra akvakultur). De holder et vågent øje med forbrugernes ønsker og er parate til at gribe bolden. Deres udgangspunkt er f.eks., at nogle forbrugere vil have nye kvalitetsfødevarer, der er koblet til en god fortælling om produktet og dets oprindelse. Og at de samme forbrugere ønsker nye smagsoplevelser og utraditionelt design og emballage.

Oplevelser til ø-gæster

En anden tendens er forbrugernes lyst til nye oplevelser og til at lære noget, når de er på ferie. Det har fået et par virksomheder til at satse på besøgsfaciliteter, guidede rundvisninger og små pjecer om produktionen. Alt sammen for at sælge oplevelser til de ø-gæster, som vil vide noget om landbrug og fødevareproduktion. Gæster er i denne sammenhæng også grupper, som i fællesskab tager ud for at opleve og lære nyt: skolekasser, studerende, virksomheder på ekskursion, ældreforeninger osv.

Inspiration til nytænkning

For aktionsgruppen har det været vigtigt, at de virksomheder og projekter, som har fået støtte, kan inspirere andre øboere til at tænke i nye baner.

Projekterne har altså haft en slags fremvisningseffekt og håbet er, at erfaringerne fra disse projekter sammen med god planlægning og fornuftige overvejelser kan bane vej for nye erhvervsaktiviteter på småøerne.

Småøerne og Leader-metoden

Da jeg som temmelig grøn sekretariatsleder første gang stiftede bekendtskab med Leader+, syntes jeg, at Leader-principperne var en frygtelig omstændelig og akademisk trampen og brølen for i virkeligheden relativ få projektpenge. Og det faktum, at der var afsat flere penge til drift af programmet end til projekter, syntes jeg måtte være vand på enhver EU-skeptikers mølle. Men jeg synes, jeg er blevet klogere! For det har været en utrolig styrke at have en koordinator tilknyttet programmet, som har kunnet sparre med og rådgive projektmagerne, og som selv har kunnet sætte initiativer i gang indenfor rammerne af udviklingsplanen. Og man skal ikke kun vurdere programmet alene på de ca. 2,9 mio. kr. i Leader-penge, som der er givet i løbet af perioden. Koordinatoren har i lige så høj grad været opsøgende i forhold til andre muligheder i det danske støttelandskab, og har på den måde været med til at allokere flere midler til småøerne.

På baggrund af de gode erfaringer med Leader-metoden har man valgt, at en del af midlerne i Landdistriktsprogrammet for 2007-2013 skal forvaltes af lokale aktionsgrupper på basis af lokale udviklingsplaner. Og småøerne har fået tilsagn om at kunne byde ind på at danne en egen gruppe.

Det vil vi bl.a. fordi:

1. Det er sundt og rigtigt, at øerne selv formulerer egne udviklingsstrategier
2. At vi formodentlig får relativt flere projektpenge til øerne ved at danne en egen gruppe
3. Hvis vi ikke gjorde det, så ville nogle af de øer, der ligger i de såkaldte mellem-kommuner, i ringere grad få adgang til midlerne
4. Det er en styrke at have en egen „feltfods-koordinator“ til at rådgive projektmagere

Så nu skal vi i gang med at danne en egen aktionsgruppe og få formuleret en småøernes udviklingsplan. Men vi har også på disse sider i Ø-posten valgt at gøre en slags status over Leader+perioden.

Claus Jensen

Historien om Småøernes Leader +

Fra 2002 til 2006 har småøerne haft sin egen aktionsgruppe, som har fordelt penge til diverse projekter hos virksomheder og foreninger.

Pengene stammede fra EU-programmet Leader+, og på EU-sprog er ”aktionsgruppe” en lokal gruppe (et partnerskab) med repræsentanter for myndigheder, erhvervslivet og fritids- og kulturlivet. En aktionsgruppe skal arbejde ud fra en strategi, der tager udgangspunkt i lokalområdets fælles interesser.

Sammenslutningen af Danske Småøer besluttede fra starten, at Leader+ projekterne på småøerne skulle samle sig om 2 temaer:

- Landbrug og fødevarerproduktion
- IT og jobskabelse

Aktionsgruppen har fordelt i alt 2,9 mio. kr. til 24 projekter (som i gennemsnit har fået 120.000 kr.). Sammenlignet med for eksempel Ø-støtten er det ikke mange penge fordelt over 5 år. Men forskellen er, at alle Leader+ projekterne har været samlet om de to temaer, og at de er blevet fulgt op af andre aktiviteter, som aktionsgruppen har planlagt og gennemført.

To koordinators

Til at tage sig af kontakten til projekterne og stå for aktionsgruppens aktiviteter har sammenslutningen haft ansat en Leader+ koordinator. I 2002-2004 var det Charlotte Hansen, og fra november 2004 til december 2006 hed koordinatoren Morten Priesholm. I aktionsgruppen sad:

- Claus Jensen, Sekretariatsleder, Sammenslutningen af Danske Småøer
- Henry Larsen, Sejerø, formand, Sammenslutningen af Danske Småøer
- Carl Holmbjerg, Hjarnø, landmand fra Småøernes Fælles Landbrugsinitiativ
- Laust Spandet Jensen, Fejø, frugtavl fra Småøernes Fælles Landbrugsinitiativ
- Ann Merete Mortensen fra Skov- og Naturstyrelsen
- Henrik Severin Hansen fra Amtsrådsforeningen
- Preben Terp fra Kommunernes Landsforening
- Hanne Schultz Omø, webdesigner, udpeget af Sammenslutningen af Danske Småøer

For Småøernes Leader+ har det været vigtigt at støtte arrangementer og projekter, som skaber samarbejde mellem øboere. Her er det færdiglavet på besøg hos en kollega på Mando

Leader+ støtte til landbrug & fødevarer

10 virksomheder har fået tilskud til projekter indenfor temaet landbrug og fødevarerproduktion

Orø Oliemølle

Claus Jørgensen driver et mindre økologisk landbrug på Orø og fik i 2005 støtte til at starte en produktion af raps- og hørfrø spiseolie. I dag er produktionsrummet færdigt og oliepressen på plads. Planen er, at produkterne kan komme på markedet medio 2007.

Claus O. Jørgensen, Tlf. 59 47 47 17

Øhavets Syltetøj

John Sørensen fik i 2004 støtte til etablering af en bærplantage og indretning af et produktionsrum (til syltetøj). Der var tale om et pilotprojekt, og målet var at skabe en rentabel produktion på en mindre ø-ejendom. I dag producerer Øhavets aps syltetøj til specialforretninger over hele landet.

John Sørensen, StrynøTlf. 62 21 13 39, www.ohavets.dk

Fur Hereford: besøgslandbrug

Hos Lisbeth og Thomas Klode blev der i 2005 og 2006 i forbindelse med en nybygget velfærdsstald indrettet lokaler med undervisnings og besøgsfaciliteter m.m. Formålet er at formidle sammenhængen mellem landbrugsproduktion og natur på en mindre ø.

Thomas og Lisbeth Klode, Tlf. 97 59 30 40, www.furhereford.dk

Venø Fish Farm: oplevelser & turisme

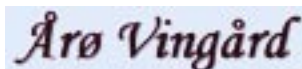
Venø Fishfarm vil i 2007 etablere et lille oplevelsescenter for at forbedre mulighederne for at tage mod besøgende. Tanken er, at koble et nyt forretningsområde til virksomheden. Projektet fik støtte til markedsføring, indkøb af AV-udstyr, organisering af besøg osv.

Venø Fish Farm A/S, Tlf. 97 86 86 86, www.fishfarm.dk

Økologisk æblecider, Fejø

En gruppe frugtavlere fra Fejø fik i 2003 støtte til forarbejdning af æbler til et højværdi-produkt. På nuværende tidspunkt har frugtavlere fra Fejø og Lolland indgået et samarbejde om plantning af cider-æbler og produktion af økologisk æblecider.

Økologiske Cideravlere Amba, Tlf. 54 72 21 21

Årø Vingård

I 2005 begyndte etableringen af en vingård på Årø. Vingården omfatter nu vinplantagen, et vineri og et besøgsdrivhus - en gårdbutik er på vej. Målet er at producere Årø Vinen og skabe nye aktiviteter, som tiltrækker ekstra turister til Årø.

Svend Aage Hansen, Tlf. 74 58 47 76, www.aaro-vin.dk

Ø-lam, sydfynske øhav

Øhavets Smakkecenter, Strynø fik i 2004 støtte til projekt Ø-lam, som har skabt et unikt landbrugsprodukt fra de danske småøer. Ø-lammene sælges i dag til kunder over hele landet, og fårene bidrager samtidig til naturpleje på øer og holme i det sydfynske øhav.

Øhavets Smakkecenter, Tlf. 62 51 55 99, www.oelam.dk

Urteprodukter fra Endelave

Endelave Lægeurtehave har i 2006 startet en produktion af produkter som te, urtesalt, krydderiblandinger og dramurter til detailsalg. Projektet indeholder indretning af produktionsfaciliteter, produktudvikling og udvikling af emballage samt markedsføring.

Endelave Lægeurtehave, Tlf. 75 68 96 95

Femø mejeri: et forprojekt

Femø Mejeri blev lukket for ca. 30 år siden, men bygningerne står stadig intakte. En arbejdsgruppe undersøger nu, om mejeriet kan være ramme for en produktion af specialoste lavet af mælk fra en kvægbesætning på øen. Forprojektet omfatter økonomiske, tekniske og markeds-mæssige undersøgelser.

Femø Beboerforening v. Ole Willersted, Tlf. 54 71 55 75

Økologisk hø til heste

To landmænd på Omø har fået støtte til at udvikle wrappet, økologisk høj kvalitetshø af en markblanding med græsser, urter og bælgeplanter. Høet høstes på arealer, som er omfattet af miljøvenlig drift i et Natura 2000 område. Høet sælges til rideskoler m.m. på Sjælland.

Lars Christensen, Tlf. 58 16 51 50

Ekstra hjælp til små fødevareproducenter

For at hjælpe landmænd og små fødevarevirksomheder (gamle som nye) har Småøernes Aktionsgruppe fra 2002 til 2006 fordelt penge til kurser, temadage, fælles hjemmeside, nyhedsbreve og studieture.

Indsatsen har primært handlet om forarbejdning, markedsføring og salg af kvalitetsprodukter.

Hensigten har været at belyse mulighederne for, at småøernes landmænd og frugtavlere kan skabe en merværdi ved at forædle deres produkter og/eller finde nye afsætningsveje.

Aktionsgruppens idé har været: „lad os støtte aktiviteter, som kommer så mange som muligt til gavn, og netop ting som seminarer, nyhedsbreve og en fælles hjemmeside kan flere have glæde af“.

Pengene er bl.a. givet til foreningen Småøernes Fødevarenetværk, som har

- etableret hjemmesiden www.oespecialiteter.dk
- holdt kursus på Strynø i februar 2006 (og igen på Mandø i marts 2007)
- deltaget med småøernes produkter på fødevaremarkeder m.m.
- fået trykt en folder om Øspecialiteter (ny version udkommer i marts 2007)

Aktionsgruppen og fødevarenetværket har desuden samarbejdet om at udgive nyhedsbrevet Småøernes Fødevarenyt, som i 2005 og 2006 er udkommet 47 gange og er sendt pr. mail til ca. 60 øboere.

Samarbejdet omfattede også et stort seminar på Hjarnø i januar 2005. Her deltog 40 øboere, som fik inspiration og ny viden om produktion og markedsføring af nichefødevarer. Det var også her netstedet www.oespecialiteter.dk blev indviet, og planerne om at danne en regulær fødevareforening for småøerne opstod.

Samarbejde med bornholmere

Bornholm er kendt for at være gået foran, når det gælder produktion og fælles markedsføring af lokale kvalitetsfødevarer. For at drage nytte af de erfaringer drog 5 øboere til Bornholm i december 2005 for at holde

Thomas Klode, Fur deltog i 2005 sammen med Småøernes Fødevarenetværk på et stort landsdækkende fødevaremarked i Svendborg

workshop sammen med en håndfuld bornholmske fødevareproducenter. I februar 2006 kom bornholmere på genvist til Fejø og Strynø, hvor den fælles erfaringsudveksling fortsatte. Et af resultaterne fra dette projekt var hæftet *Fart på lokale fødevarer*, som fortæller historien om tre ø-virksomheder og tre bornholmske fødevareproducenter.

Bag dette samarbejde stod Småøernes Leader+, Bornholms Leader+ og Center for Regional- og Turismeforskning (på Bornholm)

Samarbejde med specialister

For at gennemføre disse projekter, seminarer og udgivelser har det selvfølgelig været nødvendigt at samarbejde med

diverse specialister, som ved noget om fødevarer, salg og markedsføring. Man kan nævne:

- Søren Gericke, kok
- Claus Meyer, gastronomisk iværksætter m.m. www.meyersmad.dk
- Lene Stiil, markeds- og kommunikationsrådgiver www.bidrag.net
- Bjarne Rasmussen fra Fødevareregion Syd
- Berit Kiilerich, fåreavler med turistvirksomhed www.lystbaekgaard.dk
- Kille Enna, kok m.m., www.killeenna.com

Kontakt: Småøernes Fødevarenetværk, formand Kai Winter, Tlf. 54 72 21 21

Æblets dag på Fejø

Fejø Foreningen fik i 2004 støtte til at afholde nye aktiviteter på Æblets dag. Æblets dag har været afholdt på Fejø siden 2002 første lørdag i efterårsferien. Målet med arrangementet er at sætte yderligere fokus på Fejø-frugten. De fleste kender Pæreskuderne fra Fejø, der i mere end 13 år har sejlet til Nyhavn for at sælge friske æbler, pærer og blommer. Men de færreste har set, hvor frugten egentlig kommer fra. Den mulighed får man ved at tage til Æblets Dag på Fejø. Støtten er bl.a. givet til at afvikle kulturelle indslag på Æblets dag.

Produktionsfællesskab på Fejø

Anne Moloney, Fejø fik i 2003 12.000 kr. til et forprojekt om etablering af et produktions- og salgssællesskab for små avlere og fødevareproducenter på Fejø og omliggende øer. Målet var at reducere transporten ved distribution af lokale fødevarer og dermed medvirke til at øge en lokal, økologisk produktion.

Forprojektet indeholdte en markedsanalyse, som afdækkede efterspørgsel og forventninger hos lokale kunder. Forprojektet opstillede desuden en organisationsform og gav forslag til, hvordan et produktions- og salgssællesskab kan realiseres.

I dag samarbejder Fejøs mindre avlere og producenter med avlere på Lolland om produktion og afsætning til lokale kunder.

Kontakt: Anne Moloney, Tlf. 54 71 33 74

Frugtdyrkning på de danske øer

Fejø Forsøgsplantage udgav i slutningen af 2005 et hæfte om frugtdyrkning på de danske småøer. Hæftet fik støtte fra Småøernes Leader+, fordi man så, at frugtavl kan være en relevant produktion på mange småøer. Frugtavl passer særlig godt til øerne, fordi selv mindre ejendomme kan skabe arbejde til én person eller flere. Samtidig giver ø-klimaet fordele, fordi risikoen for sen frost i foråret er meget lille, lyset er mere intensivt og sæsonen lidt længere.

Hæftet indeholder bl.a. kapitler om

- Sortsvalg
- Sygdomme og insekter
- Afsætning og økonomi
- Arbejdsopgaver i årets løb

Kontakt: Fejø Forsøgsplantage, Tlf. 54 90 21 44

Projekt om får

Småøernes aktionsgruppe gennemførte i 2005/2006 et projekt om fårehold på småøerne. Projektet indeholdte kurser, et nyhedsbrev, vejledningsbesøg, projekthjælp m.m. Udover selve det praktiske fårehold var fokus også på produktion, markedsføring og salg af specialprodukter af fåre- og lammekød.

I alt 12 fåreholdere deltog i dette projekt, som blev afsluttet med en kursusdag på Mandø i oktober 2006. Deltagerne var fra Fur, Venø, Endelave, Drejø, Årø og Mandø.

Kontakt: Sammenslutningen af Danske Småøer, Morten Priesholm, Tlf. 38 33 00 67

Gode råd på DVD

Tre af småøernes fødevareproducenter medvirkede i 2006 i en DVD om fødevareproduktion i lille skala.

I ni små film beskriver DVD'en en række landmænd og fødevareproducenter, som har valgt at gå nye veje. De producerer kvalitetsprodukter med et lokalt tilsnit, og de sælger deres varer uden om de gængse salgskanaler. I filmene møder man bl.a.

- Lehnsgård Rapsolie (Bornholm)
- Boisen Is (også Bornholm)
- Hinge Ost (Midtjylland)
- Nyborggård mel & olie (Vestjylland)

Hver film sætter fokus på et bestemt emne og indeholder klip fra flere producenter, som giver gode råd og små tips. John Sørensen fra Øhavets Syltetøj, Strynø deltager f.eks. i en film om grossister.

DVD'en er en del af et projekt, hvor småøerne i samarbejde med andre regioner har kortlagt udfordringer og muligheder for små fødevareproducenter. Projektet er også resulteret i en rapport med resultater fra spørgeundersøgelser og interviews, hvor i alt ca. 300 producenter har bidraget.

DVD'en er udgivet af det vestjyske fødevarecenter VIFU.

Kontakt: Sammenslutningen af Danske Småøer, Morten Priesholm, Tlf. 38 33 00 67

Mobilt køkken hjælper små fødevareproducenter

Martin Jørgensen, Skarø har udviklet og bygget et rullende produktionskøkken.

Køkkenet er indrettet i en trailer, som måler 7 gange 2,40 meter. Den vejer i alt 3500 kg med udstyr og kan altså flyttes med en stærk varebil eller en stor firehjulstrukken personbil.

Inde i traileren findes køl og frys, et industrikomfur og en stor vaskemaskine, og køkkenet har desuden alle nødvendige installationer til el, gas og vand.

Martins idé, er at små fødevareproducenter på småøerne skal kunne komme i gang med produktudvikling uden først at investere i dyre, godkendte produktionskøkkener. I det mobile køkken kan man lave prøveproduktioner og eksperimenter, inden man selv investerer i bygninger og udstyr, som kan godkendes til fødevareproduktion.

Når man har gjort erfaringer i forsøgskøkkenet, har man også bedre mulighed for at vurdere behovet for udstyr, rum og andre faciliteter. Og på den måde undgå fejlinvesteringer.

Is, chutney og rabarberkompot

I trailer-køkkenet er der plads til ekstra udstyr, hvis man f.eks. skal bruge en ismaskine, en tappemaskine eller andet specialudstyr, som man selv råder over (eller lejer).

Siden 2004 har forskellige producenter fremstillet is, chutney, rabarberkompot, tørret frugt, urteprodukter m.m i mobilkøkkenet. Lige nu befinder køkkenet sig på Ærø.

Fra marts/april måned 2007 er det igen ledigt, og hvis man er interesseret i at leje køkkenet med udstyr i en periode, så skal man kontakte Martin.

Kontakt: Martin Jørgensen, Tlf. 20 46 12 01, www.biosynergy.dk

Britta Tarp, Skarø fremstiller is i det mobile produktionskøkken

Landsdækkende samarbejde om fødevarer

Lisbeth Klode er en af de øboere, som deltager i et landsdækkende samarbejde om fødevarer. Her betjener hun en kunde i butikken på Fur

Overalt i landet fremstiller små producenter i disse år nye lokale fødevarer. Is, æblemost, spegepølse, vin, øl, brød bliver i stigende grad produceret af helt små virksomheder. For at styrke den udvikling er der de seneste par år skabt et landsdækkende samarbejde. I foråret 2006 blev der holdt en fælles konference på Bornholm, og her diskuterede man bl.a., hvilke perspektiver små-skala produktion af fødevarer kan have for yderområderne i Danmark. På konferencen deltog Kai Winter fra Fejø og Lisbeth Klode fra Fur. Det landsdækkende samarbejde førte også til en stor undersøgelse, som i løbet af 2006 kortlagde problemer og muligheder for småproducenter fra hele landet. Til denne undersøgelse gav Småøernes Leader+ et tilskud på 50.000 kr.

Øboere i interview

Som en del af undersøgelsen svarede 15 ø-virksomheder på et spørgeskema og 5 ø-producenter fik besøg af en interviewer.

Undersøgelsen viste, at de fleste producenter oplever stor interesse fra forbrugerne og indkøberne – og at de kan opnå gode priser på deres produkter. Men alligevel er det vanskeligt at få økonomien til at hænge sammen. Især på grund af stort tidsforbrug til produktion og markedsføring i de små virksomheder, hvor ejeren skal klare mange funktioner.

Konklusionen blev bl.a., at der er brug for bedre rådgivning og for at skabe netværk for hele landet. 7 regionale foreninger er derfor lige nu ved at etablere et landsdækkende netværk. I dette arbejde deltager Kai Winter som formand for Småøernes Fødevarenetværk.

Kontakt: Småøernes Fødevarenetværk, formand Kai Winter, Tlf. 54 72 21 21

Bredbånd fra ø til ø

For et år siden havde Lyø, Skarø, Hjortø og Drejø ingen bredbåndsforbindelse til Internettet, øboerne måtte klare sig med modem-adgang. Nu har de ØNet – et trådløst bredbåndsnet.

Bag det sydfynske ØNet står Torben Vestergård fra Strynø. Han har i nogle år drevet et lokalt bredbåndsnet på Strynø (StryNet med 35 kunder i 2006). Nu har han udbredt de luftbårne bredbånd til alle de sydfynske småøer og når dermed ud til ca. 200 husstande og virksomheder.

Da Torben i 2005 tog springet fra det lokale Strynø-net til det sydfynske ØNet fik han støtte fra småøernes Leader+.

Støtte til etablering og indkøring

'IT og jobskabelse' er et af aktionsgruppens indsatsområder, og målet var at skabe basis for nye arbejdspladser ved at få gode internet-forbindelser til øerne. Støtten fra Leader+ er bl.a. gået til at rejse gittermaster og opsætte paraboler på 7 sydfynske øer og til det software, der kan håndtere al trafikken på det lokale netværk.

ØNet drives på helt almindelige forretningsmæssige vilkår, og støtten fra Leader+ skal alene ses som en etableringsstøtte, der gjorde det muligt for Torben at indføre og afprøve en teknologi, som kan håndtere de luftbårne signaler over lange afstande og over havet.

ØNet er da også et eksempel på et af de Leader+ projekter, hvor ansøgeren selv har skudt mange penge i etableringen.

Udenfor for det støttede projekt har ØNet i dag skabt bredbåndsforbindelse til Bågå og Årø og etableret hotspots på flere færges i det sydfynske øhav.

Og som et lille sideprojekt har ØNet også en trådløs bredbåndsforbindelse fra Jylland til Mandø, der jo ligger et godt stykke vej fra det oprindelige dækningsområde omkring Fyn.

Kontakt: ØNet ved Torben Vestergaard,
Tlf. 62 51 51 92, www.strynet.dk

Torben Vestergaard, Strynø er manden bag det trådløse bredbåndsnet ØNet

Nyt erhvervssamarbejde på småøerne

En gruppe små virksomheder er netop gået sammen for at styrke erhvervslivet på småøerne. Fælles for virksomhederne er, at de sælger ydelser og produkter, som primært henvender sig til kunder på fastlandet. De er f.eks. freelance journalister, IT-konsulenter, turistvirksomheder eller meget små produktions- og handelsvirksomheder. Med samarbejdet vil de bl.a. skabe mere samhandel mellem småøernes virksomheder. De vil også prøve at bane vej for nye partnerskaber, hvor ø-virksomhederne f.eks. hjælper hinanden med at løse opgaver og med markedsføring.

Den slags samarbejde findes allerede mellem to IT-virksomheder på Omø og Endelave, og mange af småøernes små øvirksomheder hjælper også hinanden med markedsføring og små og store praktiske problemer.

Det nye erhvervsnetværk ser Internettet som en oplagt mulighed for at styrke småøernes erhvervsliv, fordi man den vej let kan komme i kontakt med kunderne uanset, hvor de er i verden.

Samtidig ser de Internettet som en hjælp til at koordinere og synliggøre deres eget samarbejde.

Erhvervsregister på Internettet

Via småøernes Leader+ har de fået tilskud til at

- holde et seminar i 2007
- etablere et register (på en hjemmeside) over småøernes virksomheder
- skabe et debatforum og mødested for småøernes virksomheder på Internettet og
- afprøve videoworkshops som mødeform på småøerne

Ideen til netværket og projektet opstod på et seminar, som Småøernes Leader+ afholdt på Orø i april 2006. Her var emnerne bl.a. 'Markedsføring med internettet: Hvordan bliver min virksomhed mere synlig?' og 'Iværksætteri og forretningsudvikling'. Bag det nye projekt står en arbejdsgruppe, som består af folk fra Orø-seminaret og af repræsentanter fra projekt- og udviklingsvirksomheden Cinekom (på Fejø), som også har projektledeisen.

Kontakt: Cinekom Aps, Tlf. 54 72 21 21

Kulinariske øoplevelser

Vores turister skal kunne købe flere gode oplevelser hos småøernes producenter og spisesteder. Det er målet for Småøernes Fødevarer-netværk, som har fået støtte til projektet Kulinariske øoplevelser.

Ideen er, at fødevareturisme kan skabe nye indtægter hos ø-virksomhederne. Men kulinariske oplevelser skal også give positiv omtale af småøerne og på den måde have en positiv effekt på øernes udvikling.

Netværket forestiller sig, at man f.eks. kan tilbyde guidede rundvisninger med fortælling om småøernes fødevarer-specialiteter. Det kan f.eks. handle om syltetøj, cider, is, birkesaft og østers.

En anden mulighed er tema-udflugter for virksomheder og foreninger. Det kan være et pakketilbud med besøg hos flere producenter kombineret med spising på småøernes spisesteder. Med projektet vil Småøernes Fødevarer-netværk:

1. støtte nogle af de eksisterende producenter, gårdbutikker, cafeer og spisesteder
2. hjælpe virksomheder, som vil ind på dette nye forretningsområde
3. udvikle nye tilbud om kulinariske oplevelser på småøerne og
4. hjælpe med at skabe netværk mellem aktørerne, så de kan tilbyde fælles koncepter.

Kontakt: Småøernes Fødevarer-netværk,
v. Svend Aage Hansen, Tlf. 74 58 47 76

Gæster på besøg hos Svend Aage Hansen på Årø Vingård

Ny aktionsgruppe i 2007

Småøerne har mulighed for at etablere en ny aktionsgruppe i løbet af 2007. Denne gang kan gruppen fordele penge, som kommer fra det danske Landdistriktsprogram og bliver øremærket til småøerne.

For at småøerne kan få adgang til disse penge, så skal vi udarbejde en strategi, som beskriver, hvilken udvikling vi ønsker på småøerne, og hvordan vi med støttekronerne vil fremme denne udvikling.

Strategien skal godkendes af Direktoratet for FødevareErhverv (Fødevareministeriet), som administrerer pengene fra Landdistriktsprogrammet.

Kravene til de nye aktionsgrupper er, at deres arbejdsområde skal følge kommunegrænserne, men vi har via en politisk aftale fået en særstatus, så vores aktionsgruppe kan dække alle 27 øer på tværs af kommuner og regioner.

Lige nu diskuterer vi med direktoraters folk, hvordan småøernes aktionsgruppe skal nedsættes, og hvor stor småøernes pulje kan blive.

I januar skrev vi et høringssvar, hvor vi bl.a. slog fast, at vi gerne vil kunne

- give en god støtte til små virksomheder, som kan bidrage med arbejdspladser, servicefaciliteter og positive historier i vores små øsamfund,
- arbejde med natur- og miljøprojekter, som også kan fremme erhverv og turisme og
- inddrage fiskeriet i aktionsgruppens arbejde og dermed give støtte til fiskeriprojekter.

Øboere til idéseminar

Den gamle aktionsgruppe sluttede sit virke i december 2006. Inden da nåede gruppen at igangsætte og støtte et projekt, som her i første halvdel af 2007 skal „forberede etableringen af en ny aktionsgruppe og i øvrigt sikre, at småøerne får mest muligt glæde af støttemulighederne i det nye Landdistriktsprogram“.

I dette projekt skal vi:

- afholde et idéseminar
- udforme en udviklingsstrategi
- danne en aktionsgruppe
- informere om diverse støttemuligheder for småøerne og
- informere om Landdistriktsprogrammet.

I midten af marts holder vi et idéseminar med en flok øboere, der er udpeget på basis af deres erhverv og andre interesser.

På seminaret skal vi finde ideer til løsninger, aktiviteter og projekter, som i fremtiden kan støtte en positiv udvikling på småøerne. Hvad skal vi satse på? Hvad skal vi bruge penge og kræfter på de næste år?

Tanken er at vi skal have en masse gode ideer på bordet, så der er noget at arbejde med, når vi skal lave en udviklingsstrategi for småøernes kommende aktionsgruppe.

Kontakt: Sammenslutningen af Danske Småøer, Claus Jensen, Tlf. 62 51 39 93

Energitjenesten fra Samsø på Tunø-tur

Energitjenesten Øerne er et samarbejde mellem Samsø og Ærø.

Energitjenesten arbejder med energibesparelser og omlægning af energi. Men hvordan får man småøerne med i denne kampagne? I et EU-støttet projekt er der åbnet mulighed for at rejse ud til de danske småøer og lave energiplysning. Ærø har besøgt Drejø og nu har Samsø været på Tunø.

Besøget kom i stand efter en aftale med beboerforeningen på Tunø. 3 mand rejste fra Samsø en kold januardag. Vi blev nødt til at tage færgen. Det blæste for meget til egen båd. Der skulle skiftes færge i Hou og endelig kom vi til Tunø. Ivan hentede os sammen med Knud og vi blev kørt i TRAXA (der er ingen biler på Tunø) til vores logi. Ivans sommerhus, som alligevel skulle varmes op med evt. salg for øje. Der kom købere senere på ugen! Godt i gang med at kombinere det fornøjelige med det praktiske gik vi til købmanden og

provianterede. Ved kassen hang vores Energitjeneste-invitation til alles orientering. Vi spiste farserede Tunø-porrer hos Knud, der også leder et madlavningshold på 16 finere mænd fra øen. Knud er også Tunø's repræsentant i Sømmenslutningen af Danske Småøer og vidste allerede en del om vores hensigter.

Vi mødtes med Tunøboerne til Energitjek i Ølykkecentret. Det er også her, at lægen fra Samsø laver sundhedstjek. Fra Samsø deltog Åge Johnsen, der skulle udføre energitjek, Jørgen Tranberg, der er repræsentantskabsmedlem i NRGi, vores fælles energiforsyningsselskab, og Søren Hermansen, der er leder af Energiakademiet på Samsø.

Søren præsenterede en ide om at omlægge Tunø's energiforsyning til 100% vedvarende energi – selvforsyning. Forslaget blev modtaget med interesse og en del skepsis. Kan det lade sig gøre?? Det blev aftalt at arbejde videre med ideen. Samsø hjælper til! Jørgen aflagde referat fra NRGi repræsentantskabet. Der var stor tilfredshed med denne respekt for Tunø's interesser på energiområdet. Det aftaltes, at Jørgen sejler over og aflægger referat, når det lader sig gøre!

Åge forklarede, hvad et energitjek

af huse betyder og hvad man efterfølgende kan gøre. 8 meldte sig til et tjek den følgende dag. De vil modtage en energiberegning og et forslag til forbedringer og energibesparelser. Vi sluttede med at se en film om Samsø som vedvarende Energi-Ø

*Søren Hermansen,
Energitjenesten, Samsø*

Tunø som energi-ø?

Det var meget spændende at høre om, hvad man på Samsø har gjort for at gøre Samsø til en vedvarende Energi-Ø.

Hvad kan vi så bruge det til på Tunø? Det er svært at sige, men det var med stor interesse vi lyttede til Søren, Jørgen og Åges indlæg. Der blev foreslået flere forskellige muligheder for, hvad øen eller den enkelte øbo kunne gøre for at spare energi på både kortere og længere sigt. Der blev talt om forskellige varmekilder som f. eks. solvarme, jordvarme, luft til vand og varmepumper. Eller vindmøller + generator, så øen kunne blive selvforsynende med el.

Ligeledes blev der talt om, at der evt. kunne laves noget energisamarbejde nogle småøer imellem.

Det blev på mødet vedtaget, at beboerforeningen fortsætter kontakten til Energitjenesten på Samsø og at tunøboerne blev inviteret til Samsø for at „studere“ energi.

Knud Madsen, Tunø

Et ø-hav af gode forretninger

– et seminar for nystartede og erfarne iværksættere

I 2006 mødtes 20 øboere på Orø til seminariet „En god forretning“ om iværksætteri, markedsføring og netværk af småø-virksomheder.

Vi følger nu op med et seminar, hvor vi får ny viden og inspiration til at være iværksætter, men også tænker mere langsigtet på ø-branding og samlet markedsføring. Vi får både oplæg om iværksætteri og om fremtidsmulighederne for øvirksomhederne.

På seminariet vil vi præsentere et nyt erhvervsregister for småø-erhverv og mulighederne for at bruge videoworkshops i øsamarbejdet. Vi vil også besøge en øvirksomhed.

Ved tilmelding er der mulighed for at komme med egne ønsker og ideer til seminariets indhold, der vil tage højde for deltageres forskellige udgangspunkter og intentioner.

Flere oplysninger hos

– Jørgen Rasmussen (seminar-tovholder) Omø, tlf. 57 82 16 16 og

– Pia Nyberg (sekretær, CINEKOM) Fejø, tlf. 54 72 21 21

Tid: Fra torsdag d. 26. april kl. 17.00 til lørdag d. 28. april kl. 10

Sted: Strynø Gl. Mejeri

Pris: Ca. 500 kr. inkl. overnatning og forplejning

Tilmelding: Senest 11. april til CINEKOM, tlf. 54 72 21 21

Arrangør: CINEKOM og arbejdsgruppen bag projektet

„Erhverv og IT på småøerne“

Få besøg af Energi-tjenesten

Energitjenesten på hhv. Ærø og Samsø tilbyder de danske småøer et besøg af deres folk. De kan tilbyde rådgivning om energibesparende tiltag og brug af alternative energikilder. Typisk vil et besøg bestå af et fælles møde, hvor alle er velkomne. Her vil Energitjenesten fortælle, hvordan man kan indrette sin husstand energimæssigt fornuftigt, og Energitjenesten tilbyder også at besøge boliger for personlig rådgivning. Det skal siges, at det er gratis at få besøg af Energitjenesten. Blot forventes det naturligvis, at den enkelte ø hjælper med at stille mødefaciliteter til rådighed og med at tromme folk sammen.

Energitjenesten kan kontaktes på følgende numre: Ærø – 62 52 13 37

Samsø – 87 92 10 16

Claus Jensen

Møde i Folketingets Ø-kontaktudvalg

Den 8. februar mødtes Sammenslutningen af Danske Småøer med Folketingets Ø-kontaktudvalg. Der er møde i udvalget 2-3 gange om året, og en gang om året tager udvalget på ø-tur for bl.a. at mødes med repræsentanter for den lokale beboerforening. På det nyligt overståede møde var der flere tunge sager på dagsordenen.

Stormflodsforsikring og digebeskyttelse

Med udgangspunkt i en henvendelse fra Omø og Lilleø, blev det foreslået, at der bliver taget initiativ til en evaluering af stormflodsfor sikringen. Blandt andet synes det urimeligt, at forsikringen ikke dækker udgifter til genhusning. Således er der stadig stormflodsramte familier, der må leve med udgifter til to boliger, fordi de endnu ikke har kunnet rykke ind i egen bolig.

Og vinterens hårde vejr, der har været præget af storm og vedvarende højvande, har medført betydelige skader på mange øers diger. Reparationer og forstærkninger af digerne vil formentlig løbe op i et flercifret millionbeløb. Det økonomiske ansvar bør ikke alene ligge på de private lodsejere.

Støtte til færgedrift og nyinvesteringer

Efter at støtten til færgedrift ikke

længere er et øremærket tilskud, men en del af det generelle bloktilskud, så er vores frygt, at fremtiden kan byde på serviceforringelser. For formelt er der intet, der forhindrer kommunerne i at skære på servicen. Samtidig er holdningen fra Folketingets side, at omlægningen af støtte ikke må føre til serviceforringelser. Så spørgsmålet er, hvor øboere går hen, hvis man alligevel oplever serviceforringelser. Indtil nu har kommuner kunnet modtage støtte, når man skulle ud og investere i en ny færge. I fremtiden vil denne støtte være indeholdt i det generelle bloktilskud. Det kan være en fordel for de kommuner der nyligt har investeret i nyt færge-materiel, men for de kommuner, der indenfor de næste 2-5 år står overfor at skulle udskifte udslidte færger, der mener vi, at man vil være ringere stillet under den nye ordning. Så der bør findes en overgangsordning.

Helikopterbetjening af de små øer

Der er en del rygtedannelse om, at regionernes planlagte læge-helikoptere også skal betjene de små øer i akutte situationer. I dag betjenes de små øer, til stor tilfredshed, af Forsvarets søredningshelikoptere. Men regionernes læge-helikoptere er ikke tænkt at skulle operere om natten, og de er meget mere følsomme overfor vind og vejr. Så skal disse helikoptere fremover

afløse søredningshelikopterne, så vil der være tale om en væsentlig forringelse af akutberedskabet på de små øer.

Ø-skoler

Endelig, så blev det evige tema, ø-skolerne, vendt. For kan man gøre noget mere for at sikre ø-skolernes eksistens? Og ikke mindst sikre, at en ø-skole, der midlertidigt må lukke pga. manglende elever, får mulighed for genåbning. For al erfaring viser, at øer med en vis sejl-afstand kommer ud i en befolkningsmæssig nedtur, når en skole lukkes for bestandig.

Læs om ø-kontaktudvalget på nettet

Hvis man vil have et indtryk af aktiviteterne i ø-kontaktudvalget, så kan man gå ind på Folketingets hjemmeside. Det gør man således:

- gå ind på „www.folketinget.dk“
- vælg „dokumenter“
- vælg „udvalgsdokumenter“
- vælg „Ø-kontaktudvalget“

Her vil man kunne læse henvendelser til udvalget, samt de spørgsmål, som udvalget vælger at stille ministrene.

Claus Jensen

Fejð Retreat, stilhed og nærvær.
www.kroppenssprog.dk

Ø-POSTEN

Nyheder fra Sammenslutningen af Danske Småøer. ISSN-0105-4325.
Ø-Postens spalter er åbne for alle; artiklerne er ikke nødvendigvis udtryk for Sammenslutningen af Danske Småøers holdninger.
Indsendte artikler bedes ikke overstige 1500 anslag.
Redaktion: Sammenslutningens bestyrelse

Henry Larsen, Sejlerø, ansv.h. 59 59 01 67
Dorthe Winther, Omø 58 19 91 80
Mimi Jespersen, Drejø 62 21 93 87
Jørgen Overgaard, Hjørnø 75 68 34 73
Holger Lundgaard, Fur 97 59 32 19
Birgitte Svendsen, Hjortø 62 21 16 61
Jacob H. Lund, Agersø 58 19 80 49
Ove Axelsen, Egholm 98 17 49 69
Redaktør: Claus Jensen
Layout: Erik Steenstrup Dyhr
Foto: Claus Jensen

Ø-Posten udgives med tilskud fra Skov-og Naturstyrelsen og EU's Strukturfonde.
Annoncer: 4,00 kr. pr. sp.mm.
Tryk: Lito Tryk Svendborg
Oplag: 3000
Redaktionen afsluttet 21. februar, 2006
Abonnement: 100 kr. pr. kalenderår.
Ø-Posten:
Sammenslutningen af Danske Småøer
Strynø Brovej 12, 5900 Rudkøbing
Tlf. 6251 3993 Fax. 6251 3996
E-mail: sekretariatet@danke-smaaoer.dk
Internet: www.danske-smaaoer.dk

Sammenslutningen

af Danske Småøer